

1 Algemene inleiding

Interviewer:

‘(...) Maar wat is dan jouw plek, laten we zeggen dat dit de bestuurstafel is, dan zitten daar een paar mannen, in pak, die het allemaal wel weten, want dat is hun werk, en jij bent eigenlijk hun cash cow, want jij bent degene die het geld binnenbrengt, en jij bent de man, ook al wist je dat niet, die ook nog eens een keer garant staat voor hun vergissingen, wat is dat dan voor sfeer aan die tafel?’

Marco Borsato:

‘Ja, nogmaals, bij dit soort dingen was ik lang niet altijd bij. De sfeer was over het algemeen altijd prima, maar ja, die balans ..., ik kon ze over het algemeen niet lezen, als ik dan al zag, min, plus, ja maar waarom staat er dan min, ja, maar dat moet je zo zien, volgend jaar komt dat als plus terug en dan staat het aan de andere kant (...).’

Interview in ‘5 jaar later’ (uitgezonden op Nederland 1, 23 december 2013) naar aanleiding van het faillissement van zijn Entertainment Group.

15

Ondernemingen worden geleid door ondernemers. Als een ondernemer zelfstandig een onderneming drijft, is sprake van een eenmanszaak. Ondernemers kunnen hun onderneming ook gezamenlijk voeren in een samenwerkingsverband, zoals een maatschap of vennootschap onder firma. Een andere mogelijkheid is dat een onderneming wordt ingebracht in een kapitaalvennootschap, zoals een naamloze vennootschap of een besloten vennootschap. In al deze gevallen wordt een jaarrekening gemaakt. Dat wordt gedaan om vast te stellen hoe groot het vermogen en het resultaat zijn. Dit boek beperkt zich tot bovengenoemde rechtsvormen, aangezien ze in het handelsverkeer het meest voorkomen.

In hoofdstuk 2 beginnen we ter inleiding met het financiële huishoudboekje van een student. De reden om hiermee te starten is dat verantwoord omgaan met financiën, wat we van ondernemers verwachten, ook voor studenten van belang is. Het maken van een begroting van inkomsten en uitgaven is daarbij

een nuttige zaak. Zo leer je hoe je om zou moeten gaan met je eigen financiën en raak je vertrouwd met relevante financiële begrippen, waar in latere hoofdstukken op wordt voortgeborduurd.

Hoofdstuk 3 heeft de beginnende ondernemer met een eenmanszaak als onderwerp. Hieronder vallen eveneens de zzp'ers: de zelfstandigen zonder personeel. We bespreken de administratieve vereisten waaraan deze ondernemers moeten voldoen. Ondernemers met een eenmanszaak zijn namelijk verplicht om een boekhouding te voeren. Waarom dat verplicht is en hoe aan de verplichting invulling kan worden gegeven, wordt in dit hoofdstuk besproken. Tevens zal summier worden ingegaan op de techniek van het boekhouden. Het doel daarvan is om voldoende basiskennis op te doen om de jaarrekeningen van andere rechtsvormen beter te kunnen begrijpen. Bovendien zijn dan de financiële gevolgen van diverse (rechts)handelingen beter te voorzien.

Hoofdstuk 4 heeft als titel 'Winst en waarde'. Dit zijn begrippen die veelvuldig voorkomen in een jaarrekening, ongeacht de rechtsvorm. Waardebepaling van goederen is een belangrijk onderwerp omdat de wijze waarop goederen worden gewaardeerd, van invloed is op de hoogte van de winst. En aangezien de boekhoudplicht van een onderneming onder meer betekent dat de winst wordt bepaald, is het dus ook van belang welke regels daarbij in acht moeten worden genomen. Deze regels vinden hun oorsprong in een aantal beginselen die aan het boekhouden ten grondslag liggen. Deze beginselen en hun gevolgen voor de winstberekening zijn hier onderwerp van bespreking.

Hoofdstuk 5 handelt over personenvennootschappen. Dit zijn samenwerkingsverbanden van ondernemers. Je moet dan denken aan de maatschap, de vennootschap onder firma en de commanditaire vennootschap. Kenmerkend voor deze rechtsvormen is dat partijen zijn overeengekomen om door samenwerking economische voordelen te realiseren en de winst onderling te verdeelen. Besproken worden de inbreng van eenieder en de wijze waarop de winst onderling wordt verdeeld. Ook de financiële gevolgen van de ontbinding van het samenwerkingsverband worden besproken.

Kapitaalvennootschappen naar Nederlands recht, dus de nv en de bv, komen vervolgens aan de orde. Doordat de onderneming nu op grotere afstand staat van degenen die de beslissingen nemen, heeft de wetgever een groot aantal regels geformuleerd die als doel hebben om crediteuren (schuldeisers) van de onderneming te beschermen. Die zijn nodig gebleken in gevallen dat door aandeelhouders vermogen, dat eigenlijk nodig is om crediteuren te betalen,

aan de onderneming wordt onttrokken. Met name bv's hebben de reputatie ook te worden gebruikt voor persoonlijk gewin van aandeelhouders ten nadele van crediteuren. Vanwege het grote aantal bv's en het weliswaar minder grote aantal nv's, die echter in het algemeen wel over grote vermogens beschikken, zal hier veel aandacht aan worden besteed. De wetsteksten zijn prima te begrijpen, mits de lezer over enige basale financiële kennis beschikt. Nadat de crediteurenbeschermingsregels zijn besproken, zullen de regels met betrekking tot aansprakelijkheid van bestuurders bij een gebrekkige administratie of misleidende jaarrekening eveneens geen geheimen meer hebben.

Ter inleiding wordt in hoofdstuk 6 de betekenis van aandelen in een nv of bv besproken. Gebleken is dat velen dit een lastig onderwerp vinden. In hoofdstuk 7 komt vervolgens aan de orde hoe het vermogen in een nv of bv kan worden ingebracht en hoe dat in de jaarrekening tot uitdrukking komt. Hoofdstuk 8 handelt over de vermindering van het eigen vermogen van een nv of bv. Dat doet zich voor bij dividenduitkering, maar eveneens bij lastiger te begrijpen rechtshandelingen zoals het inkopen of intrekken van eigen aandelen. Dit onderwerp is belangrijk, want de vermindering van het eigen vermogen kan ten nadele van crediteuren plaatsvinden. De wijze waarop de wetgever met een aantal regels crediteuren beschermt tegen onverantwoorde verminderingen van het eigen vermogen, is daarom onderwerp van bespreking. In hoofdstuk 9 en 10 bespreken we ten slotte de voorschriften met betrekking tot de totstandkoming en de inhoud van de jaarrekening van een nv of een bv. Als de regels niet in acht worden genomen, kunnen bestuurders persoonlijk aansprakelijk worden gesteld. Ook hieraan wordt aandacht besteed. Het boek eindigt met een bespreking van de te volgen rechtsgang als een belanghebbende het niet eens is met de inhoud van een jaarrekening.